

MHPSS TWG 8.03.2024 Minuty ze spotkania

Data: 8 Marca 2024

Prowadzenie: Olga Khan WHO, Przemysław Marszał UNHCR

Protokołował: Przemysław Marszał UNHCR

- 1. Przedstawienie i powitanie nowych członków i partnerów.**
- 2. Feminoteka** - Katarzyna Nowakowska

Fundacja Feminoteka to feministyczna organizacja pozarządowa założona w 2005 roku w Warszawie. Priorytetem Feminoteki jest przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet i dziewcząt, ze szczególnym naciskiem na przemoc seksualną.

Programy Feminoteki obejmują:

- Telefon wsparcia dla kobiet - ofiar przemocy:
  - w języku polskim (888 88 33 88 - dni robocze od 11:00 do 19:00),
  - w języku ukraińskim, rosyjskim i angielskim (888 88 79 88 - dni robocze od 14:00 do 19:00).
- Porady prawne i społeczne, doradztwo psychologiczne, terapia indywidualna i grupowa, opieka psychotraumatologiczna, pomoc międzykulturowa.
- Bezpieczne przestrzenie.
- Planowanie niezależności.
- Centrum kryzysowe dla ofiar gwałtu.
- Społeczne przedsiębiorstwo Samo Dobro.
- Szkolenia, warsztaty, seminaria.
- Rzecznictwo.
- Sądy ETPC.
- Od zaostrzenia wojny na Ukrainie staramy się zapewnić niezbędną pomoc uchodźcom z Ukrainy - kobietom i ich dzieciom.

Pierwsze centrum kryzysowe dla ofiar gwałtu w Polsce:

- Kompleksowa opieka zorientowana na przetrwanie.
- Możliwość przechowywania dowodów do czasu podjęcia decyzji o zgłoszeniu.
- Asystenci.
- Współpraca z partnerami w całej Europie.
- Ponad 150 klientów w ciągu pierwszych sześciu miesięcy działalności.

Rzecznictwo ma na celu:

- Wprowadzenie definicji zgody jako podstawy oceny gwałtu.
- Jednolite standardy opieki zgodne z wytycznymi WHO.
- Kompleksowy, państwowy system opieki obejmujący co najmniej jednostkę specjalistycznego leczenia ofiar gwałtu w każdym województwie.
- Państwowy system skierowań.
- Programy szkoleniowe dla wszystkich profesjonalistów pracujących z ofiarami.

3. Zbrodnie popełnione podczas pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości i rehabilitacji dla osób pokrzywdzonych. Elena Wasylew - Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Olija Kotsiuruba – NGO Opora

Cele dokumentowania zbrodni międzynarodowych

- Wspieranie działań na rzecz sprawiedliwości dla pokrzywdzonych (np. przekazywanie informacji do organów śledczych Polski i Ukrainy oraz do MTK)
- Głos uchodźców, którzy chcą powiedzieć się świadectwami o niesprawiedliwości jakiej doświadczyli
- Pamięć historyczna
- Podnoszenie świadomości w Polsce na temat konsekwencji zbrodni ich wpływu na życie pokrzywdzonych i całej społeczności (zdrowie fizyczne, konsekwencje psychologiczne, sytuacja ekonomiczna)
- Szerzenie wiedzy, terminologii wśród środowisk prawniczych, oraz instytucji państwowych
- Rzecznictwo w Polsce aby zapewnić dostęp do systemu sprawiedliwości oraz identyfikacji i rehabilitacji pokrzywdzonych
- Kto dokumentuje: Centrum Lemkina; Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Opora, Project Sunflowers

Pilna potrzeba identyfikacji osób pokrzywdzonych i zapewnienie dostępu do rehabilitacji

- Sprawiedliwość na sali sądowej jest bardzo ważna, ale konieczne jest zapewnienie systemowego wsparcia osobom doświadczonym przez najpoważniejsze zbrodnie (tortury, gwałt wojenny, przymusowe zaginięcia)
- Ludzie, którzy od razu po przybyciu do bezpiecznego kraju potrzebują pomocy humanitarnej, ale także mechanizmów umożliwiających zaradzenie konsekwencjom popełnionych zbrodni – np. poprzez:
  - udzielenie specjalistycznej opieki medycznej (np. dla osób ocalałych po torturach czy gwałtach wojennych; osób wymagających specjalistycznego leczenia – np. rak, dializy)
  - wsparcia psychologicznego (ukraiński psycholog, specjalistyczne szkolenia w udzielaniu pomocy osobom zmagającym się z konsekwencjami traumy wojennej, zrozumienie kontekstu o doświadczonych zbrodni)
  - lub pomocy prawnej (np. w uzyskaniu odszkodowania, zarejestrowaniu skargi, itd.)
  - wiele osób nie jest w stanie pracować – nie wszyscy mogą być self-reliant.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka:

Rzecznictwo w Polsce aby osoby ocalałe miały dostęp do sprawiedliwości i rehabilitacji (w tym Funduszu Sprawiedliwości, ZUS).

Dążenie do tego aby Polska rozpatrywała zbrodnie wojenne przed krajowymi sądami.

- Sprawiedliwości to nie tylko o wyroki na sali sądowej; wiąże się to również z dostępem do sprawiedliwości naprawczej, w tym rehabilitacji, pomagającej ludziom choć częściowo odzyskać życie zniszczone przez wojnę.

- Dokumentujemy świadectwa i umieszczamy je we wspólnej bazie danych z Ukraińską Koalicją NGOs dokumentujących zbrodnie wojenne - <https://www.5am.in.ua/en>
- Przeprowadzamy dyżury w miejscach gdzie możemy dotrzeć do uchodźców, chętni mogą wypełnić ankietę i umówić się na wywiad w naszym biurze. Kontakt z psychologami. Wszyscy prowadzący wywiady są wyszkoleni (trauma wojenna prowadzone przez Center for Torture Survivors; Murad Code - <https://www.muradcode.com>).
- Ponad 1800 rozmów, z czego „tylko” ponad 100 wywiadów.

Project Sunflowers to międzynarodowa organizacja stworzona przez prawników w celu profesjonalnego, etycznego i efektywnego zbierania informacji na cele sprawiedliwości za zbrodnie międzynarodowe popełnione w kontekście wojny w Ukrainie.

Organizacja zbudowała bazę danych, która umożliwi osobom pokrzywdzonym nagranie swojego świadectwa na cele śledztw prowadzonych przez międzynarodowe krajowe organy śledcze. Mogą też same wprowadzać treści do cyfrowej bazy danych - zarówno swoje wspomnienia, świadectwa, jak i zdjęcia i materiały video i audio. To sposób na zapewnienie minimalnej ingerencji w świadectwa, które mogą stać się materiałem dowodowym oraz zmniejszenie ryzyka retraumatyzacji związanej z kilkukrotnym przesłuchiowaniem pokrzywdzonych.

Wolontariusze PS rozmawiają wstępnie z osobami chcącymi dać świadectwo do bazy danych. Po weryfikacji osoby te dostają link gdzie mogą za pomocą video linka nagrać swoje świadectwo. Jeśli jest potrzeba – osoby dostają kontakt organizacji udzielających wsparcia psychologicznego.

Project Sunflowers prowadzi też wyspecjalizowane szkolenia dla prawników, pracowników humanitarnych, dziennikarzy, itp.

NGO Opora - Ukraińska Organizacja w Polsce, która współpracuje z Ukraińcami w celu gromadzenia informacji o rosyjskich zbrodniach wojennych. Oficjalnie przekazuje dane prokuratorom polskim i ukraińskim. Zebrała prawie 1800 wstępnych wywiadów ze świadkami. Prawnicy i psycholodzy prowadzą rozmowy razem, aby zapobiec ponownej traumatyzacji. Działa w Warszawie + 36 ośrodków w Polsce. Od 1 marca dodatkowy program dla pomocy psychologicznej dla cennych świadków.

Najczęstsze trudności psychologiczne zgłaszane podczas wywiadów:

- Obniżona samoocena i stres związany z problemami z poszukiwaniem pracy
- Problemy w relacjach z rodziną, strach o bliskich, którzy pozostali na Ukrainie, wydłużony stan żaloby po stracie bliskich
- Uzależnienie materialne oraz psychiczne w rodzinach wielodzietnych od mężów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami – od opiekunów, przesłanki do przemocy rodzinnej oraz innych napięć i konfliktów w rodzinach.
- Ciągły niepokój o przyszłość, bezsensowność, ataki agresji, retrospekcje, tęsknota
- Zespół stresu pourazowego, stany depresyjne
- Zwiększona liczba dzieci z zaburzeniami rozwojowymi
- Konflikty z innymi mieszkańcami miejsc zbiorowych zakwaterowań
- Trwale poczucie samotności i utrudniona adaptacja w obcym kraju

Co dalej?

- Konieczność bliższej współpracy z organizacjami udzielającymi pomocy psycho-społecznej

- Rekomendacje w celu bezpiecznej i etycznej identyfikacji osób pokrzywdzonych
- Wypracowanie polityki dostępu do rehabilitacji – usług medycznych, specjalistycznego psychologicznego wsparcia
- Fundusz Sprawiedliwosci

4. IRC Wsparcie emocjonalne i kształtowanie strategii skupionych na rozwiązaniach w pracy z dziećmi uchodźczymi

Projekt „Strefa relaksu” (spokojny kącik) realizowany przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu, przy współpracy z organizacją humanitarną International Rescue Committee.

Materiały psychoedukacyjne – dostępne na dysku TWG lub w formie fizycznej pod zgłoszeniu do Karoliny Ufa, Education Manager , karolina.ufa@rescue.org:

- Plakat: Co dziś czujesz?
- Karty emocje: Co czuję?
- Karty: Co mogę zrobić, żeby poradzić sobie z trudnymi emocjami?
- Zestaw ćwiczeń do kart

- 5. Aktualizacje MHPSS TWG** – zaktualizowane plan pracy i zakres obowiązków. Przypomnienie i zachęcenie do zaktualizowania service mapping.
- 6. Aktualizacje partnerów** – IOM: zaproszenie na kurs MHPSS.

Przydatne materiały:

- [Poland MHPSS TWG Drive](#)